

Årsmelding for Forollhogna Villreinvalg

- For perioden 27/4 2019 – 14/3 2020

UTVLAGETS ARBEID OG AKTIVITET:

Årsmøtet i 2019 ble avholdt den 27. april i Klættheim forsamlingshus i Budalen. I møte ble det vedtatt en mindre endring i vedtektene i form av en presisering av § 4. Viktigste sak på agendaen var ny bestandsplan. Ny bestandsplan ble vedtatt enstemmig på årsmøtet. Ut over dette ble det stemt over de vanlige sakene. Det var ikke meldt inn andre saker enn at Haugasetra ønsket å endre tilhørighet til nabovalg. Etter valget av nytt villreinutvalg på Årsmøtet ble følgende utvalgsmedlemmer valgt for kommende år (vara i parentes):

Terje Tovmo (Jorid E. Bjørnevold) - Midtre Gauldal kommune
Anita Krigsvoll (Arnhild Holstad) – Midtre Gauldal kommune
Kåre Kristen Totlund (Kristoffer Sørensen) – Tynset/Rennebu kommune
Kjetil Eggen (Kjell Magne Ryen) – Os kommune
Annar Dragmyrhaug (Lars Ingmar Nyhus) – Holtålen kommune
Jakob Nordstad (Jakob Trøan) – Tolga kommune
Kristin Lund Austvik har fungert som utvalgets sekretær.

Utvalgets medlemmer er av den oppfatning at utvalgets organisering fra 2018 med ny sammensetning med flere medlemmer har fungert godt. Utvalget har fått flere innspill til både møtetema og konkrete saker og har etter dette hatt mange diskusjoner og drøftinger inneværende år. Utvalget anbefaler at rettighetshaverne jevnlig avholder møter i forbindelse med utvalgsmøtene og aktivt bruker den som er valgt inn i utvalget fra sin egen kommune til å fremme sine saker til utvalget. Utvalget har et stort ønske om å få innspill til saker som ønskes behandlet eller satt på dagsorden.

Etter sist årsmøte den 27. april i 2019 har utvalget avholdt 4 utvalgsmøter, med møte i juni, august og et i november. Rettighetshavermøtet ble avholdt i februar og et utvalgsmøte i mars 2020. Utvalget har videre forsøkt å etablere dialog med forvaltningsinteresser og naturlige samarbeidspartnere gjennom året. Utvalget har blant annet vært representert ved Villreindrådets fagdager, i oppsynsmøter med egne oppsyn og SNO, møter med nemda, nasjonalparkforvalterne, NINA, deltatt på tellinger og ved flere andre aktuelle møter og andre diskusjonsfora.

Rettighetshavermøtet ble avholdt den 6. februar 2020 i Dalsbygda forsamlingshus. I møtet ble det gjennomgått kort status for økonomi, gjennomgang av villreinjakta, oppsynsrapport og tellinger, kort informasjon om bestandsplan og tamreinutfordringer. Geir Rune Rauset fra NINA holdt foredrag om villrein og utfordringer med saltsteinplasser.

Det er videre et ønske om å følge opp siste års møteplan med å invitere villreinnemda, nasjonalparkforvalterne, NINA, og å avholde møte med lokalt ansatte oppsyn og SNO som en integrert del av utvalgsmøtene. Dette for å få en oppfølging og gjennomgang av aktuelle saker som bør følges opp årlig, samtidig som det bygges dialog og en arena for løpende samarbeid.

ØKONOMI:

Etter gjennomgang på siste årsmøte 2018 ble det vedtatt at utvalget skulle se på kostnader og inntekter, da det har vært en negativ utvikling de siste årene med økonomisk underskudd og stor usikkerhet i bokførte verdier. Store tap av usikre verdier ble bokført i regnskapet i 2018.

Kombinasjonen med halvering av kvotestørrelse de siste to årene grunnet en langt lavere bestand enn antatt, vil i en periode gi en anstrengt økonomi. Overskuddet for 2019 i forhold til budsjett skyldes i hovedsak større inntekter enn budsjettet på salg av utvalgsdyr og mer tilskudd fra villreinnemda, samt et lavere forbruk på flere poster på utgiftssiden. I posten for oppsynsutgifter er det et merforbruk som skyldes høyere timepris på noen oppsyn. Denne posten er også tillagt merverdiavgift etter gjennomgang av regelverk for slike tjenester.

Utvalget har det siste året hatt fokus på å bygge soliditet og har forsøkt å minimere utgiftssiden. I budsjettet for 2019 ble det bestemt å selge 2 storbukker og 4 småbukker som ble lagt ut på åpent tilbud. Foruten dette ble oppsynsavgift og fellingsavgiften økt i 2019 pr dyr og det anbefales å videreføre denne satsen inntil stammen blir større og det blir flere kort å fordele utgiftene på. Utvalget har til intensjon å komme tilbake på vanlig nivå med oppsynsavgift og fellingsavgift, når kvoten blir større og økonomien stabiliserer seg slik at utvalget på ny har grunnlag for årlig økonomisk sunn drift.

Årsregnskapet for 2019 viser et overskudd på om lag 36 000 kroner. Verdien på varebeholdningen ble nedskrevet med 270 000 kr i 2019. Egenkapitalen er etter dette 553 177 kroner pr 31.12.2019. Utvalget mener at verdien og egenkapitalen etter dette gir et riktig bilde på økonomien. Det er etter en gjennomgang gjort rede for ca 1000 bøker som er verdsatt til 50 kr pr bok. Ut over dette er tidligere bokførte verdier skrevet ned i sin helhet. Utvalget har foreslått å selge bøkene til en redusert pris.

Utvalget mener med dette at økonomien er på rett vei, men det er fortsatt utfordrende økonomiske rammer som følge av lav kvote og det er på bakgrunn av dette anbefalt et stramt budsjett med tanke på utgifter for 2020. Det må forventes lavere tilskudd fra villreinnemda siden tilskudd beregnes blant annet etter antall fellingstillatelser og felte dyr. Utvalget anbefaler på bakgrunn av dette at oppsynsavgifter og fellingsavgifter holdes uendret også for 2020. I likhet med 2019 anbefales også at det selges to storbukker og fire småbukker i 2020 for å sikre økonomien en sunn økonomisk ramme for 2019. Ordningen med ungdomsdyr videreføres slik som for tidligere år. Det er sendt ut forespørsel til skolene om de ønsker kort for 2020. Det er satt en frist om tilbakemelding før årsmøtet 2020.

Årsmeldingen med årsregnskap for 2019 omhandler hele regnskapsåret 2019. Siden årsmeldingen omtaler aktiviteten frem til 14. mars 2020, nevnes det at kvartalsregnskapet for Q1 2020, så langt viser en positiv utvikling som forventet i perioden, og at dette er i henhold til utvalgets forslag om fremlagt budsjett.

TELLINGER:

Kalvetellinger ble gjennomført i regi av NINA ved Roy Andersen den 10. juli 2019. Samtlige fostringsdyr ble fotografert i Sandfjellet. Tellingen ble gjennomført med helikopter og med god registrering av hvor reinen var i forkant av flyvningen, ble det registrert 1569 dyr. Av disse ble det talt opp 758 kalver/ungdyr, og 354 bukker. Dette gir en kalveprosent på 60,2 %. NINA og Utvalget har oppsummert tellingen som godt gjennomført der en stor andel av stammen er fotografert, med gode bilder fra helikopter.

Årets strukturtelling ble gjennomført 21. 22. og 23 september 2019. Tellingen ble gjennomført med bistand av NINA. Totalt ble det telt ca. 706 dyr fordelt på 5 store og noen små flokker. Summeringen viser 20 % kalver, 46 % simler, 7 % ungbukker på 1,5 år, 9 % bukker på 2,5 år og 18 % bukker på 3,5 år og eldre. Med gode feltregistreringer i forkant av tellingen ble også denne tellingen god og en forholdsvis stor andel av det totale antallet dyr ble telt opp. Det er en klar fordel å gjennomføre strukturtellingene rett i etterkant av jakta, da oppsyn, rettighetshavere og andre interessenter har god oversikt på hvor dyrene befinner seg.

Årets minimumstelling er pr 14. mars 2020 ikke gjennomført. Mye usikre værforhold så langt og en håper på stabilt vær slik at tellingen kan gjennomføres.

Det er søkt om tillatelse til motorferdsel for å benytte skuter i forkant av tellingen som er besluttet å gjennomføres med fly i 2020. Utvalget her diskutert muligheten for å benytte helikopter for neste års telling, da flere av nabofeltene har svært gode erfaringer med bildematerialet og treffsikkerheten ved billedtaking fra fly. Utvalget vil jobb med dette frem mot første mulighet i 2021.

JAKTEN 2019

Det er mange tilbakemeldinger fra oppsyn, jegere og andre som har vært i fjellet som refererer til en rolig reinsjakt høsten 2019. Med en kvote på 300 dyr er det dessverre færre jegere enn vanlig som har vært i fjellet og deltatt på reinsjakt i 2019. Kombinasjonen av lav kvote, lite overgangsavtaler og mye sørvestlig vindretning, har likevel gitt en relativt høy avskytning for 2019, og det ble felt 229 dyr. Dette gir en fellingsprosent på 76.3 %. Dette gir et noe høyere avskytningstall enn det som er lagt inn i beregningene for bestandsutvikling og planlagt kvotesetting i bestandsplanen. Det har vært lite skadeskyting.

Vektene fra årets jakt viser at det har vært en relativt god beitesesong, med relativt stabile slaktevekter i snitt, til tross for at det er registrert flere kalver med svært lave vekter. Utvalget håper dette er et resultat av den anbefalingen som er gitt for å skyte ut de minste kalvene. Det er registrert flere gevir som er poengpremiert med gull. Årets strukturtelling og andre observasjoner viser også mange store bukker, der mange av disse har store gevir.

Etter vedtak på årsmøtet i 2019 ble det besluttet at alle som søkte på ungdomsdyr skulle få tildelt kort. Dette er ivaretatt og det er etter dette delt ut 7 ungdomskort sesongen 2019. Ordningen videreføres for 2020.

I forhold til foregående år har det vært noe mer oppsyn ute i forbindelse med jakten enn i 2018. I snitt har det vært to oppsyn ute i terrenget daglig, fordelt på 8 timer pr dag. Utvalget vil foreslå å øke oppsynsbudsjettet parallelt med at kvoten økes i fremtiden. I årets budsjett er timeantallet for oppsyn videreført.

Utvalget ønsker å benytte mest mulig faste oppsyn i fremtiden som engasjeres ved at det kjøpes tjenester av de som har kunnskap. Utvalget ønsker å kjøpe disse tjenestene på timebasert basis, slik at ikke utvalget har arbeidsgiveransvar for den enkelte. Det ønskes derfor at den enkelte kommune meddeler sin representant hvem de ønsker å benytte til oppsyn på sine arealer.

Utvalget ønsker å minne om at det skal samles inn kjever fra alle skutte dyr, og at det med kjevene skal følge merkelapp med slaktevekter og øvrige data som etterspørres på merkelappen. Dette er en viktig del av overvåkingsprogrammet for hjortevilt. Videre skal alle dyr legges inn i sett og skutt. Dette er et pålegg, som vi i 2019 ikke var gode nok til å følge opp. Det skal også tas bilde av alle kalver og småbukker jfr. Jegerkontrakten. I tillegg var det i 2019 pålegg om å levere CWD-prøver fra alle dyr som var 1,5 år og eldre. Årets registreringer viser at vi bør skjerpe rutiner og informasjon for å få

levert en høyere andel av etterspurte data. Dette er svært viktig for at vi kan hente ut data for fremtiden.

BESTANDSPLAN

Ny bestandsplan ble vedtatt på årsmøtet i 2019. Hovedmålsettingen skal ha høyest fokus på antall simler som produksjonsdyr. Siden simlene trolig i størst grad påvirker produksjon og kalvestørrelse, ønskes det å fokusere på antall og aldersfordeling av simlene. Å målsette antall simler vil trolig også kunne gi en sikrere indikasjon på årlig tilvekst. For å få flere eldre simler i hver årsklasse, samt øke andelen eldre simler, foreslås det å gå ned på andelen simler som skal skytes og gå opp på andelen kalv. Målsettingen med tanke på antall dyr avklares og defineres uansett med mål om total stammestørrelse vinterstid på ca 1900 dyr.

Avskytingen i 2019 ble noe høyere enn bestandsplanen legger opp til. Utvalget anbefaler på bakgrunn av dette å korrigere årets kvote fra 400 til 350 dyr. Begrunnelsen for dette er å få størst så stabil alderssammensetning som mulig.

TAMREIN 2019

I 2019 har det til tider på høsten, da særlig i november, vært mye tamrein inne i villreinområdet. Sperregjerdet har fortsatt flere svake punkter, selv om noen av dem er utbedret siste år. Etter at det ble snø og is på fylkesveg 30, med påfølgende dårlig funksjon på ferister og salting, tiltar utfordringen med trekk av rein på feil side av sperregjerdet. Det er fortsatt utfordringer med feristen og overgangen ved Harborg, undergangen rett nord for Glåmos stasjon og planovergangen ved Rugeldalen stasjon. Når trykket av tamrein blir for stort, og når en rein først sliper gjennom, er det mange som følger etter. Disse problemene førte til at mye tamrein kom på feil side av gjerdet. Vær og føre medfører også utfordringer med å drive reinen tilbake, og det er til tider mye frustrasjon både fra grunneiere, rettighetshavere og tamreinnæringa.

Utfordringen med tamrein er blitt tatt opp ved mange anledninger med blant annet villreinnemda, Fylkesmannen i Innlandet og Trøndelag, nasjonalparkforvalterne, nasjonalpartstyret, Bane Nor og reindriftsnæringa. Konfliktnivået er til tider høyt, og det er behov for tidligere klargjøring av ansvar og plikter når dyr kommer på feil side.

Temaet om tamrein er opplagt svært viktig for villreininteressene utvalget skal ivareta, men det er avgjørende at dette frontes og gjøres på en riktig måte, og at utvalget går «tjenestevei» i forvaltningen. Utvalget er av den oppfatningen at temaet må løftes opp på et høyere forvaltningsnivå, samtidig som det jobbes lokalt med å løse de utfordringene en kan på lokalt nivå.

Det er imidlertid slik at dette nødvendigvis vil måtte ta noe tid da situasjonen er kompleks. Det er svært mange parter og involverte interesser, og en rekke forvaltningsorgan som må involveres.

Utvalget har igangsatt et eget arbeid for å sammen med nasjonalparkforvalterne å utarbeide en instruks med en beredskap for tiltak knyttet til de tilfeller når dyr kommer på feil side av sperregjerdet. Instruksen er gjennomgått i utvalget, og vil bli sendt ut til rettighetshaverne så snart den er klar fra Nasjonalparkforvalterne. Parallelt med dette arbeides det med «lokale» tiltak. Det er berammet et møte med blant annet Bane Nor i mars 2020.

Alt i alt er utvalget fornøyd med årets aktivitet. Det er mange engasjerte rettighetshavere og andre interessenter som bidrar positivt og gjør en solid jobb for villreinen i Forollhogna. Utvalget har et stort ønske om å få innspill til saker som ønskes behandlet eller satt på dagsorden.

Den 13. mars 2020 har det kommet nasjonale føringer med tanke på pågående pandemi med Korona-virus. Det er etter disse føringene stor sannsynlighet for at årets Årsmøte ikke kan avholdes som forespeilet i Vingelen den 23. april 2020. Om møtet ikke lar seg avholde som berammet, vil utvalget komme tilbake med en anmodning om å vedta budsjett og fellingskvote for 2020 elektronisk. Ny informasjon om dette vil komme i god tid før berammet møtetidspunkt.

Villreinutvalget

v/leder Jakob Nordstad

Tynset 14. mars 2020